

transect: archeologie, erfgoed, ruimte

Transect-rapport 608

**N348 Raalte-Ommen, Fase 1 en 2
Gemeente Raalte/Ommen (Ov.)**

Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek
(IVO; karterende fase)

Auteur	Drs. A.J. Wullink
Versie	Concept 1.0
Projectcode	15010015
Datum	13-3-2015
Opdrachtgever	Tauw bv BU Ruimtelijke Kwaliteit Handelskade 11 7400 AC Deventer
Uitvoerder	Transect Australiëlaan 5-a 3526 AB Utrecht
Onderzoeksmelding	65.128 (Bouwsteen 5) 65.129 (Bouwsteen 10)
Bevoegde overheid	Provincie Overijssel
Beheer documentatie	Transect, Utrecht
Foto voorblad	Bouwsteen 5

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. T. Nales (Senior prospector)	16-03-2015	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Tauw bv heeft Transect in maart 2015 een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van een karterend booronderzoek uitgevoerd in het kader van de herstructurering van de N348 tussen Raalte en Ommen. Het karterend booronderzoek volgt op een eerder uitgevoerd bureau-onderzoek en verkennend inventariserend veldonderzoek.

Uit dit eerdere onderzoek is gebleken dat binnen twee van de drie onderzochte “bouwstenen”, Bouwstenen 5 en 10, nog zones aanwezig zijn met een middelhoge tot hoge archeologische verwachting. Deze zones zijn door middel van een karterend booronderzoek onderzocht, waarvan dit rapport de resultaten beschrijft.

Op basis van het karterend onderzoek is geconcludeerd dat de resultaten van onderhavig onderzoek aansluiten op dat van het eerdere vooronderzoek. Op de hogere terreindelen van beide bouwstenen zijn (restanten van) podzolbodems aangetroffen en op de lagere delen goor- en beekerdgronden.

De (restanten van de) podzolen zijn bemonsterd en gezeefd en het residu is onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

- Binnen Bouwsteen 5 zijn in een aantal boringen enkele houtskoolfragmenten aangetroffen evenals een klein fragment baksteen en een scherf steengoed uit de Nieuwe tijd. Deze indicatoren liggen echter niet geconcentreerd en zijn naar verwachting te relateren aan het landgebruik in de Nieuwe Tijd (akkerland met plaggenbemesting). De indicatoren duiden hiermee niet op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats.
- Binnen Bouwsteen 10 is in één boring slechts een klein fragment houtskool waargenomen. Hiervoor geldt dat binnen dit gebied naar verwachting geen sprake is van een archeologische vindplaats.

De eindconclusie is dat delen van het onderzochte gebied op basis van de bodemopbouw een middelhoge tot hoge verwachting hebben, maar dat het karterend booronderzoek heeft uitgewezen dat waarschijnlijk geen archeologische vindplaatsen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied. Op grond hiervan kan de verwachting naar laag worden bijgesteld.

Advies

Op basis van de resultaten van het karterend booronderzoek is geconcludeerd dat er sprake is van een lage archeologische verwachting binnen de onderzochte delen van Bouwstenen 5 en 10. Er bestaat daarmee in archeologisch opzicht geen bezwaar tegen een voorgenomen ontwikkelingen. Wij adviseren hiermee dat aanvullende maatregelen ten behoeve van de archeologische monumentenzorg (AMZ) niet noodzakelijk zijn. Op het moment dat tijdens graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologische zaken worden aangetroffen, geldt op grond van artikel 53 van de Monumentenwet een meldingsplicht deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid (provincie Overijssel).

InhoudSamenvatting	4
Inhoud	5
1. Aanleiding.....	1
2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek.....	2
3. Afbakening van het onderzoeksgebied	3
4. Achtergrondinformatie	4
5. Werkwijze.....	5
6. Resultaten veldonderzoek.....	6
7. Conclusie en advies	7
8. Geraadpleegde bronnen	8
Bijlage 1: Topografische kaarten	9
Bijlage 2: Boorpuntenkaarten	11
Bijlage 3: Boorbeschrijvingen	13
Bijlage 4: Boorbeschrijvingen	15
Bijlage 5: Vondsttabel.....	17
Bijlage 6: Vondstspreading.....	18

1. Aanleiding

In opdracht van Tauw bv heeft Transect in maart 2015 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd langs de N348 tussen Raalte en Ommen (provincie Overijssel). De aanleiding voor het onderzoek is de geplande herstructurering van de weg. Tijdens fase 1 en 2 van de herstructurering vinden ter plaatse van een drietal 'bouwstenen' bodemingrepen plaats, die archeologisch onderzoeksplichtig zijn. Deze drie bouwstenen zijn eerder door middel van een bureau-onderzoek en een verkennend inventariserend veldonderzoek door middel van boringen onderzocht (Pape en Kerkhoven, 2014). Uit dit onderzoek is gebleken dat dat binnen twee bouwstenen (bouwstenen 5 en 10) zones aanwezig zijn waarbinnen nog archeologische resten zijn te verwachten.

Deze zones zijn door middel van een karterend booronderzoek verder onderzocht., waarvan dit rapport de resultaten beschrijft. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.3.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Het doel van het Inventariserend Veldonderzoek (IVO), karterende fase, is het aanvullen en toetsen van de archeologische verwachting, die door Pape en Kerkhoven, 2014 (2014) is opgesteld. Centraal staat daarbij het opsporen en in beeld brengen van eventueel aanwezige archeologische resten in het plangebied.

Het resultaat van het Inventariserend Veldonderzoek is een rapport met een conclusie omtrent de mogelijke aan- of afwezigheid van archeologische waarden in het plangebied en het risico dat deze worden verstoord als gevolg van de voorgenomen bodemingrepen. Op basis van het rapport kan de bevoegde overheid een beslissing nemen in het kader van de planprocedure. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden.

3. Afbakening van het onderzoeksgebied

Gemeente	Raalte, Ommen
Plaats	Lemelerveld, Dalmsholte
Toponiem	N348
Kaartblad	27F, 28A
Centrumcoördinaat	Bouwsteen 5: 219.450 / 499.610 Bouwsteen 10: 221.450 / 493.300

Het onderzoeksgebied betreft delen van de Bouwstenen 5 en 10 (zie Pape & Kerkhoven (2014) voor een beschrijving van de bouwstenen). Het onderzoeksgebied binnen Bouwsteen 5 betreft een perceel direct ten oosten van de N348 en ten zuiden van de Oude Twentseweg. Dit onderzoeksgebied heeft een oppervlakte van circa 1 hectare.

Het onderzoeksgebied binnen Bouwsteen 10 betreft het deel ten oosten van de N348. Dit onderzoeksgebied heeft een oppervlak van circa 1,5 hectare.

De ligging van beide onderzoeksgebieden is weergegeven in de topografische kaarten in bijlage 1. Beide locaties zijn in gebruik als akker- en weiland.

4. Achtergrondinformatie

Kans op archeologische waarden	Middelhoog (Bouwsteen 10) Hoog (Bouwsteen 5)
Periode	Laat-Paleolithicum – Bronstijd
Complextypen	Nederzettingen, sporen van landgebruik
Stratigrafische positie	In de top van het dekzand en aan de basis van het eerddek

In het plangebied heeft reeds een archeologisch vooronderzoek plaatsgevonden (Pape & Kerkhoven 2014).

Uit dit onderzoek is gebleken dat binnen Bouwstenen 5 en 10 een lage dekzandrug ligt, waar in de top nog (deels) intacte podzolbodems voorkomen. Deze bodems liggen binnen Bouwsteen 5 onder een antropogeen eerddek en binnen Bouwsteen 10 direct onder de bouwvoor. In de lagere terreindelen binnen beide bouwstenen zijn goor- en bekeerdersgronden aangetroffen. Binnen Bouwsteen 5 is de podzol op de meest hoogste delen van de dekzandrug helemaal afgetopt.

De terreindelen met een (deels) intacte podzol hebben in principe nog een middelhoge (Bouwsteen 10) tot hoge (Bouwsteen 5) archeologische verwachting voor bewoningssporen uit de periode Laat-Paleolithicum—Bronstijd.

5. Werkwijze

Methode	Karterend booronderzoek
Boorgrid	20 bij 25 m (SIKB leidraad, methode E1)
Aantal boringen	21 (Bouwsteen 5) 31 (Bouwsteen 10)
Techniek	Edelmanboor 12 cm
Boordiepte	Maximaal 120 cm –Mv

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd als een karterend booronderzoek. Voor dit onderzoek zijn in totaal 52 boringen geplaatst: 21 binnen Bouwsteen 5 en 31 binnen Bouwsteen 10. De boringen zijn geplaatst in een grid van 25x20 m (conform de SIKB-leidraad voor karterend booronderzoek, methode E1),. De boorpunten zijn uitgezet met behulp van GPS. De locatie van de boringen is weergegeven in bijlage 2.

Voor de boringen is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met een diameter van 12 cm. De boringen zijn tot minimaal 10 cm in de BC- of C-horizont doorgezet, tot een maximale diepte van 120 cm -Mv. Van de boringen waarin een (deels) intacte podzol is aangetroffen (E- en/of B-horizont) zijn de basis van de A(ap)- horizont, de E- en de B-horizont en de top van de BC- of C-horizont bemonsterd.

De monsters zijn nat gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. De zeefresiduen zijn gedroogd en daarna onder een binoculair met 60x vergroting gescand op archeologische indicatoren.

6. Resultaten veldonderzoek

Lithologie

Het karterend booronderzoek heeft het bestaande beeld van de ondergrond verfijnd. Binnen Bouwsteen 5 zijn op de hoger gelegen terreindelen podzolbodems onder een antropogeen eerddek aangetroffen. Dit bevestigt de constatering uit het eerder uitgevoerde onderzoek van Pape en Kerkhoven (2014). Onder het eerddek is in een aantal gevallen (boringen 109-111) een volledig intacte podzolbodem aanwezig, inclusief AE- en B-horizont. In een aantal andere boringen is de top van de oorspronkelijke bodem verploegd, maar zijn de verschillende horizonten nog wel herkenbaar (boringen 101-105). In deze boringen is onder de verploegde laag nog een B- of BC-horizont aangetroffen. In boringen 111, 113, 119 en 120 is onder de eerdlaag uitsluitend nog een (restant van) een B-horizont aanwezig. In de overige, lager gelegen, boringen is onder het eerddek, dan wel de bouwvoor, een Cg-horizont of een C-horizont op Cg-horizont aangetroffen. De bodem is hier als een bekeerdgrond of gooreerdgrond geïnterpreteerd.

Binnen Bouwsteen 10 is het verband tussen het bodemtype en het reliëf, zoals zichtbaar in het veld nog duidelijker. Op het hoogste deel zijn intacte of deels intacte podzolbodems aangetroffen. Op de lagere delen hieromheen bekeerdgronden. Op een laag ruggetje in het noorden van het onderzoeksgebied zijn gooreerdgronden met ontijzerde laag (Ce-horizont) waargenomen. Er is binnen dit onderzoeksgebied sprake van een normale bouwvoor; er heeft geen plaggenbemesting plaatsgevonden. Een beschrijving van de boringen en een visualisatie van de resultaten is terug te vinden in bijlagen 3 en 4.

Archeologische indicatoren en interpretatie

In bijlage 5 zijn in tabelvorm de tijdens het onderzoek aangetroffen indicatoren weergegeven en in bijlage 6 de spreiding hiervan. Er zijn bij het onderzoek weinig archeologische indicatoren aangetroffen en er is geen sprake van een duidelijke concentratie hiervan binnen de onderzoeksgebieden.

In het onderzoeksgebied van Bouwsteen 5 is in vier boringen iets fijnverdeeld houtskool aangetroffen, in één boring een fragmentje baksteen en in één boring een fragment steengoed dat uit de 17e eeuw of later dateert.

In het onderzoeksgebied van Bouwsteen 10 is in één boring een klein fragmentje houtskool waargenomen.

De aangetroffen indicatoren, voor zover dateerbaar, betreffen losse vondsten en zijn te relateren aan het landgebruik in de Nieuwe Tijd (akkerland). Het vondstmateriaal is vermoedelijk met de bemesting van het gebied in het terrein terecht gekomen. De ouderdom van het houtskool is niet bepaald, maar de hoeveelheid waarin het is gevonden is niet zodanig dat er sprake is van een vindplaats. Het is waarschijnlijk dat ook dit houtskool kan worden toegeschreven aan het landgebruik in de Nieuwe Tijd.

7. Conclusie en advies

Conclusie

Op basis van het archeologisch vooronderzoek zijn de volgende conclusies te trekken:

1. Het landschappelijke beeld dat uit het karterend booronderzoek is voortgekomen, sluit aan bij dat uit het bureauonderzoek en het verkennend booronderzoek. Binnen Bouwsteen 5 is de dekzandrug met antropogeen eerddek op podzobodem in meer detail in kaart gebracht. Daarbij zijn in de lager gelegen delen beekerdgronden aangetroffen. Binnen Bouwsteen 10 is sprake van een zelfde beeld: een lage dekzandrug met podzolen, omringd door nattere goor- en beekerdgronden.
2. Op basis van het karterend onderzoek zijn de landschappelijke zones met een middelhoge (Bouwsteen 10) dan wel hoge (Bouwsteen 5) hoge archeologische verwachting, begrensd.
3. Tijdens het karterend onderzoek zijn enkele archeologische indicatoren aangetroffen: wat fragmentjes houtskool, een fragment steengoed en een fragmentje baksteen. Deze indicatoren zijn te relateren aan het landgebruik in de Nieuwe Tijd (bouwland) en hoogstwaarschijnlijk niet aan (pre-)historische nederzettingsactiviteiten.
4. Op basis van het karterend booronderzoek kan worden geconcludeerd dat er binnen de onderzochte terreindelen van Bouwstenen 5 en 10 geen sprake is van een archeologische vindplaats. Daarmee kan de middelhoge verwachting in het plangebied uit het eerdere onderzoek naar laag worden bijgesteld.

Advies

Op basis van de resultaten van het karterend booronderzoek is geconcludeerd dat er sprake is van een lage archeologische verwachting binnen de onderzochte delen van Bouwstenen 5 en 10. Er bestaat daarmee in archeologisch opzicht geen bezwaar tegen een voorgenomen ontwikkelingen. Wij adviseren hiermee dat aanvullende maatregelen ten behoeve van de archeologische monumentenzorg (AMZ) niet noodzakelijk zijn. Op het moment dat tijdens graafwerkzaamheden onverhoopt toch archeologische zaken worden aangetroffen, geldt op grond van artikel 53 van de Monumentenwet een meldingsplicht deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid (provincie Overijssel).

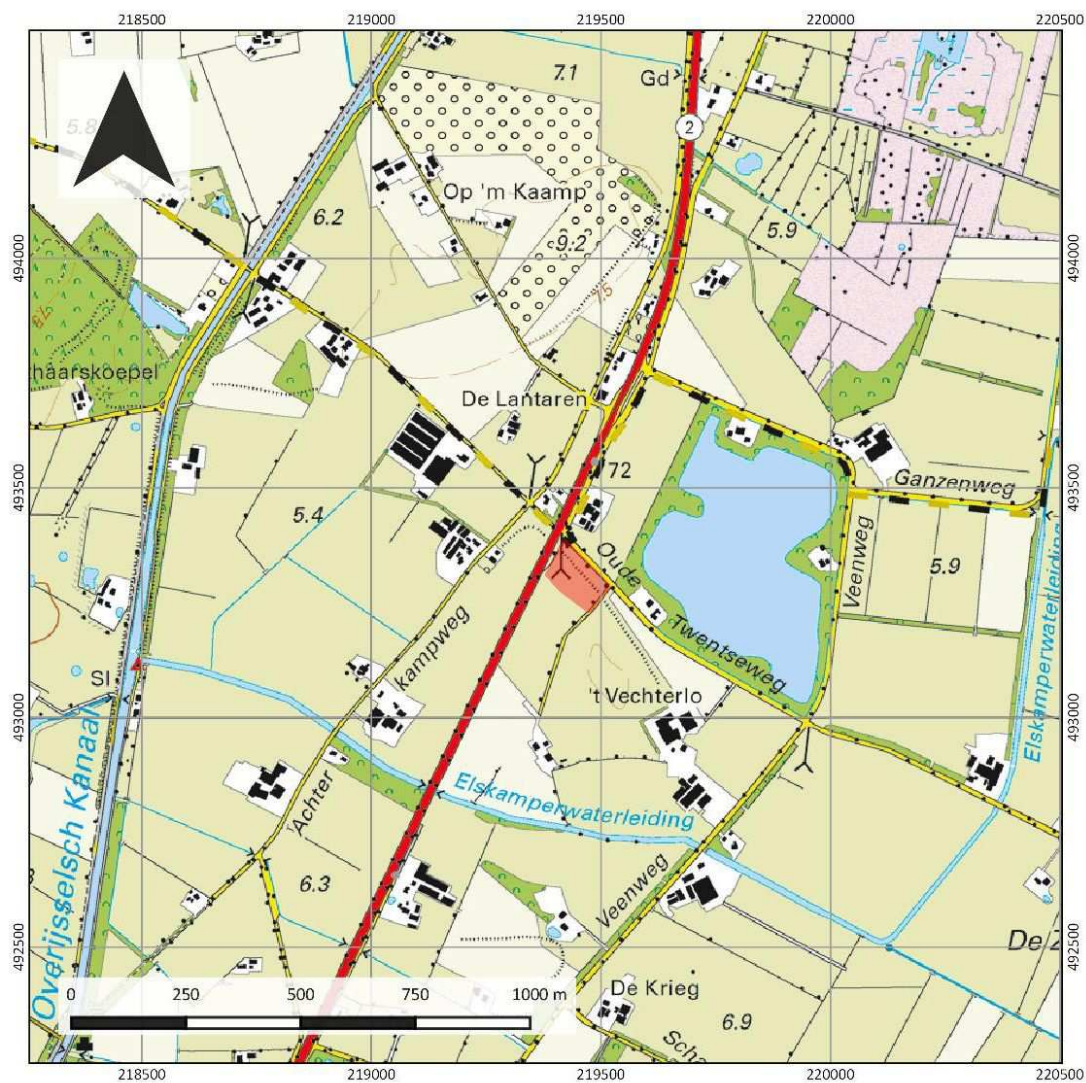
Bovenstaande is een advies. Het is aan de bevoegde overheid, de provincie Overijssel, om op grond van dit advies de beide bouwstenen definitief vrij te geven.

8. Geraadpleegde bronnen

Literatuur:

- Pape, H. en A.A. Kerkhoven, 2014. *N348 Raalte-Ommen, Fase 1 en 2, Gemeente Raalte/Dalfsen/Ommen (Ov), Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (IVO; verkennende fase)*. Utrecht.

Bijlage 1: Topografische kaarten

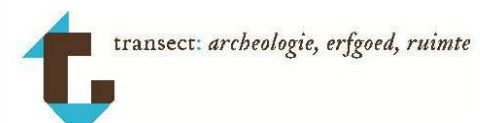
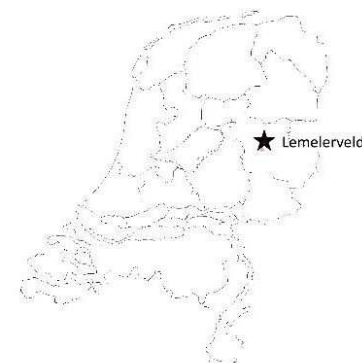

Topografische kaart

Project:
15010015

Toponiem:
N348 Bouwsteen 5

Plaats:
Lemelerveld

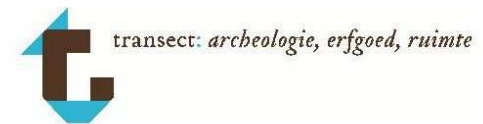
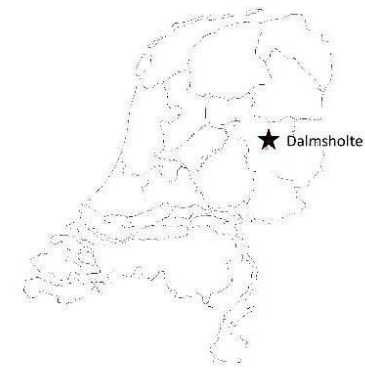

Topografische kaart

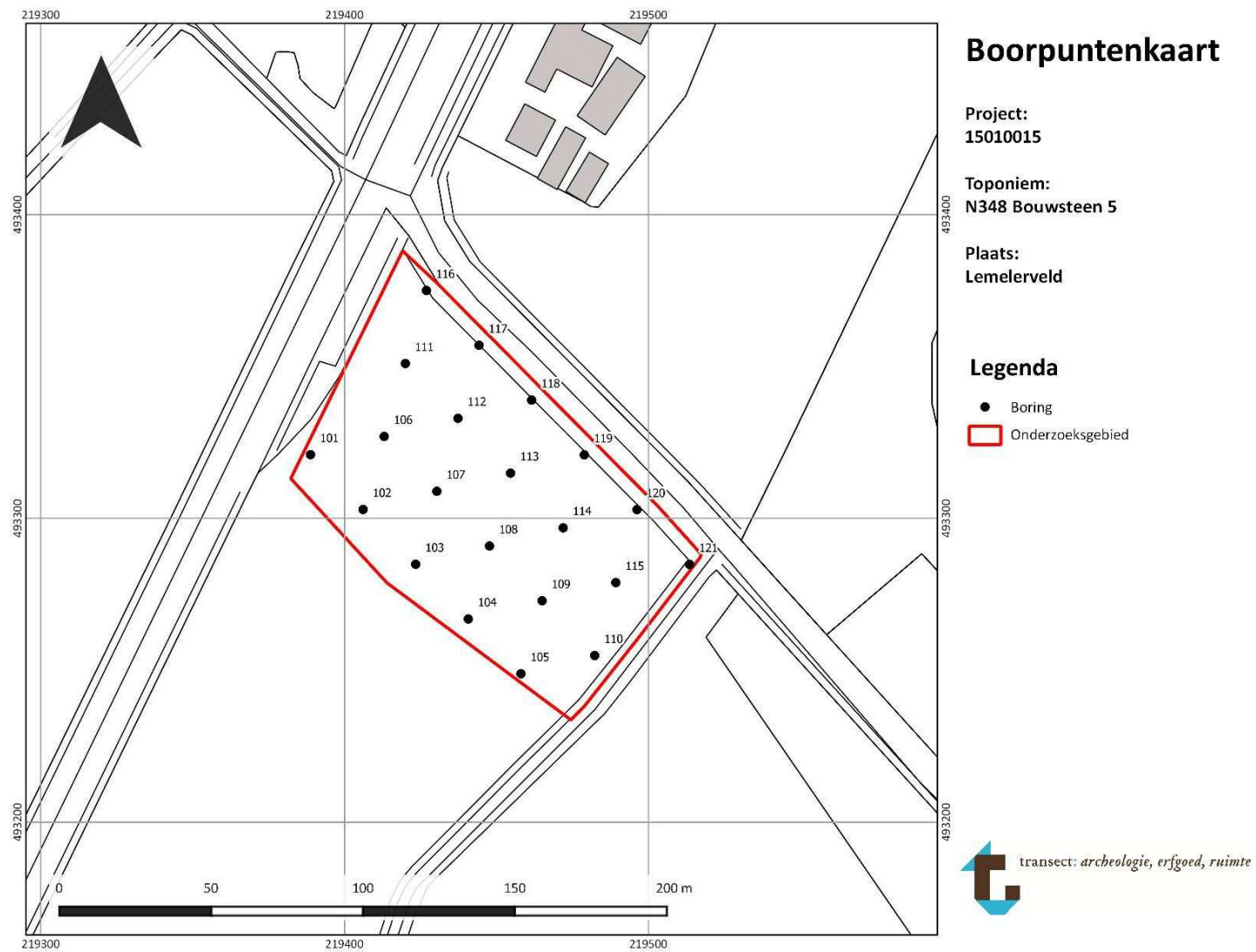
Project:
15010015

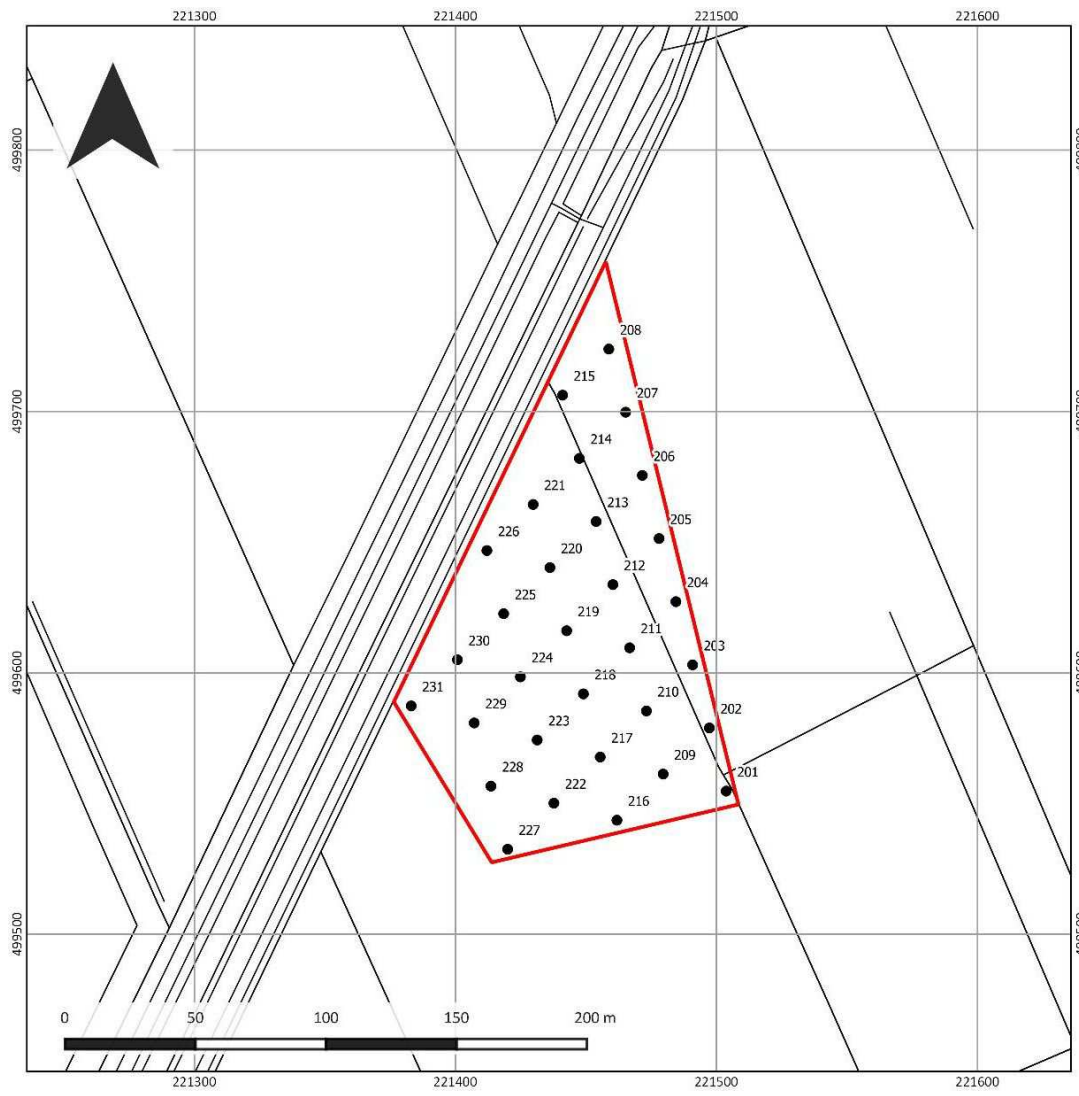
Toponiem:
N348 Bouwsteen 10

Plaats:
Dalmsholte

Bijlage 2: Boorpuntenkaarten

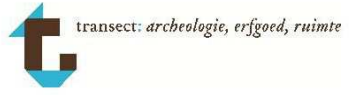
Boorpuntenkaart

Project:
15010015

Toponiem:
N348 Bouwsteen 10

Plaats:
Dalmsholte

- Legenda**
- Boring
 - Onderzoeksgebied

Bijlage 3: Boorbeschrijvingen

Projectnaam	N384 Bouwsteen 5
Projectcode	15010015
Beschrijver:	drs. A.J. Wullink
Boormethode:	Edelmanboor
Boordiameter:	12 cm

Boring	X	Y	Diepte (m -Mv)	Bouwvoor	Horizonten	Monster
101	219389	493321	100	50	Aap-A/Ep-Bhs-BC-C	40-90
102	219406	493303	100	50	Aap-A/E/Bp-BC-C	50-85
103	219423	493285	100	45	Aap-A/Ep-Bhs-BC-C	45-80
104	219441	493267	90	40	Aap-AE/Bp-BC-C	40-75
105	219458	493249	80	40	Aap-A/Ep-Bhs-C	40-70
106	219413	493327	90	40	Aap-Aa/Cp-Cg	
107	219430	493309	75	45	Aap-AE-Bh-Bhs-C	45-75
108	219448	493291	60	30	Aap-AE-BC-C	30-60
109	219465	493273	80	30	Aap-AE-Bhs-C	30-70
110	219482	493255	70	40	Aap-AE-Bhs-C	40-70
111	219420	493351	50	30	Aap-Bhs-C	20-50
112	219437	493333	60	30	Ap-C-Cg	
113	219455	493315	70	30	Aap-Bhs-C-Cg	25-50
114	219472	493297	50	30	Ap-Cg	
115	219489	493279	70	30	Ap-Cg-C	
116	219427	493375	90	70	Ap-A/Cp-Cg	
117	219444	493357	70	40	Ap-Cg-C	
118	219462	493339	60	30	Ap-Cg-C	
119	219479	493321	80	35	Ap-Bhs-BC	30-80
120	219496	493303	80	30	Ap-Bhs-BC	30-65
121	219514	493285	50	25	Ap-Cg	

Projectnaam N384 Bouwsteen 10

Projectcode 15010015

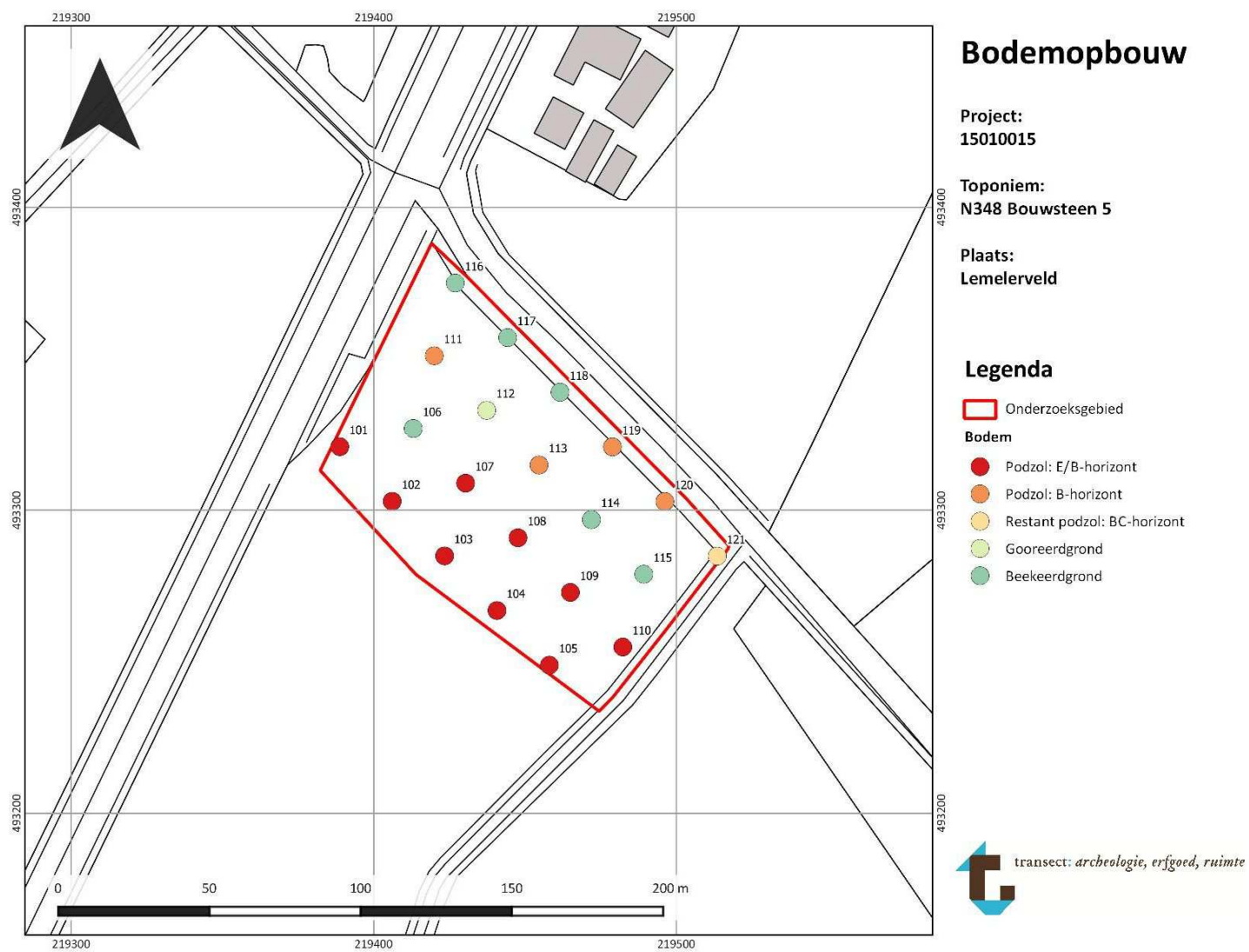
Beschrijver: drs. A.J. Wullink

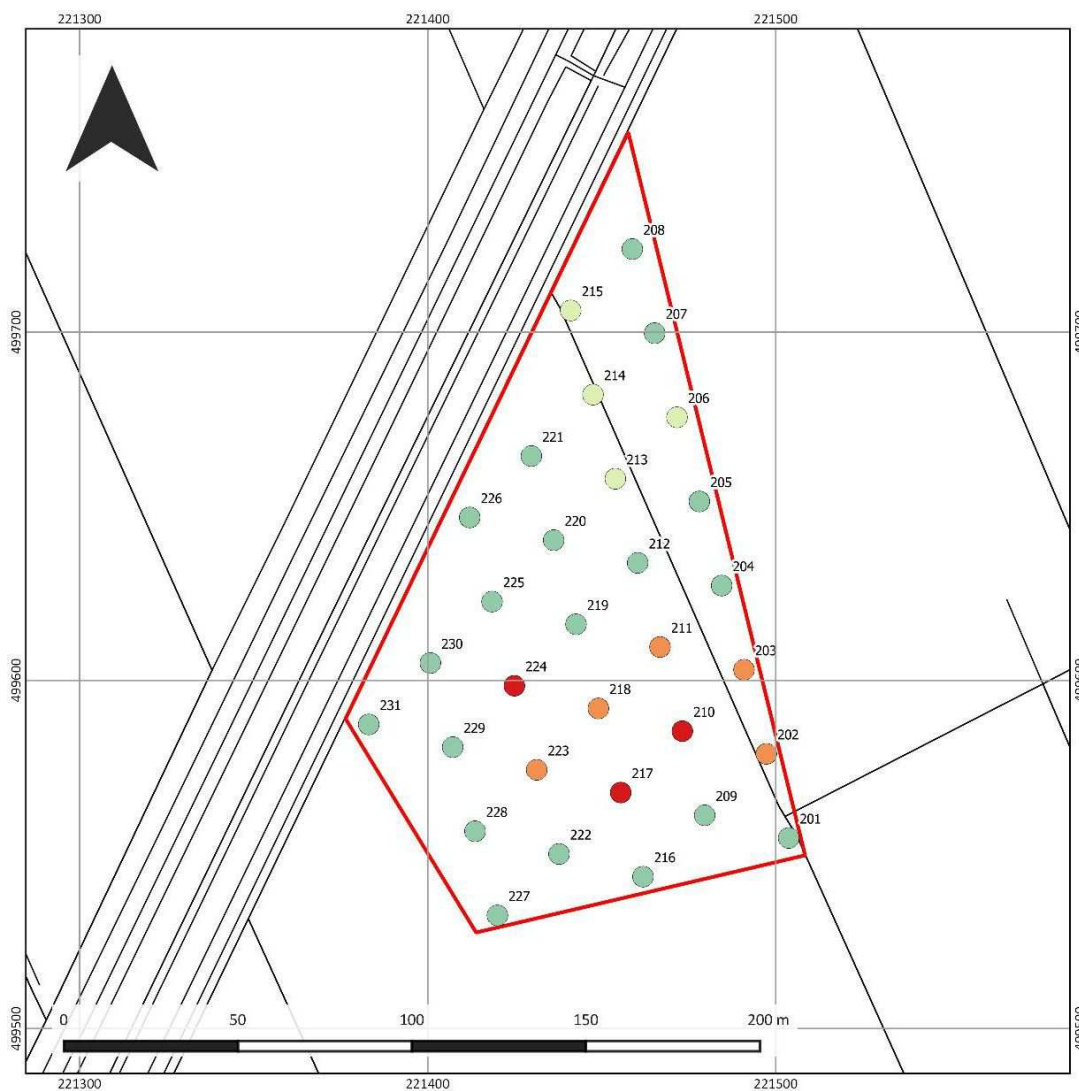
Boormethode: Edelmanboor

Boordiameter: 12 cm

Boring	X	Y	Diepte (m -Mv)	Bouwvoor	Horizonten	Monster
201	221504	499555	50	20	Ap-Cg	
202	221497	499579	100	45	Ap-Bhs-C	40-80
203	221491	499603	80	30	Ap-Bhs-BC	25-80
204	221484	499627	50	40	Ap-Cg	
205	221478	499651	60	40	Ap-Cg	
206	221472	499676	60	30	Ap-Ce-Cg	
207	221465	499700	60	30	Ap-Cg-C	
208	221459	499724	50	40	Ap-Cg	
209	221480	499561	50	25	Ap-Cg	
210	221473	499585	100	30	Ap-E-Bh-Bhs	30-100
211	221467	499610	80	25	Ap-Bhs-C	15-80
212	221460	499634	50	30	Ap-Cg	
213	221454	499658	50	35	Ap-Ce-Cg	
214	221447	499682	50	20	Ap-Ce-Cg	
215	221441	499706	60	25	Ap-Ce-Cg	
216	221462	499544	40	20	Ap-Cg	
217	221455	499568	80	30	Ap-A/Ep-Bhs-BV	30-70
218	221449	499592	70	30	Ap-Bs-BC-C	30-70
219	221443	499616	40	20	Ap-Cg	
220	221436	499640	40	20	Ap-Cg	
221	221430	499664	50	25	Ap-Cg	
222	221438	499550	40	25	Ap-Cg	
223	221431	499574	60	25	Ap-Bs-C	20-60
224	221425	499598	75	35	Ap-E-Bhs-BC	
225	221418	499623	50	25	Ap-Cg	
226	221412	499647	50	30	Ap-Cg	
227	221420	499532	40	20	Ap-Cg	
228	221414	499557	40	20	Ap-Cg	
229	221407	499581	40	25	Ap-Cg	
230	221401	499605	40	30	Ap-Cg	
231	221383	499587	50	35	Ap-Cg	

Bijlage 4: Boorbeschrijvingen

Bodemopbouw

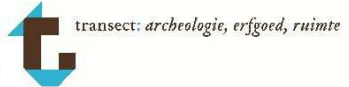
Project:
15010015

Toponiem:
N348 Bouwsteen 10

Plaats:
Lemelerveld

Legenda

- Onderzoekgebied
- Bodem**
- Podzol: E/B-horizont
- Podzol: B-horizont
- Restant podzol: BC-horizont
- Gooreerdgrond
- Beekeerdgrond

Bijlage 5: Vondsttabel

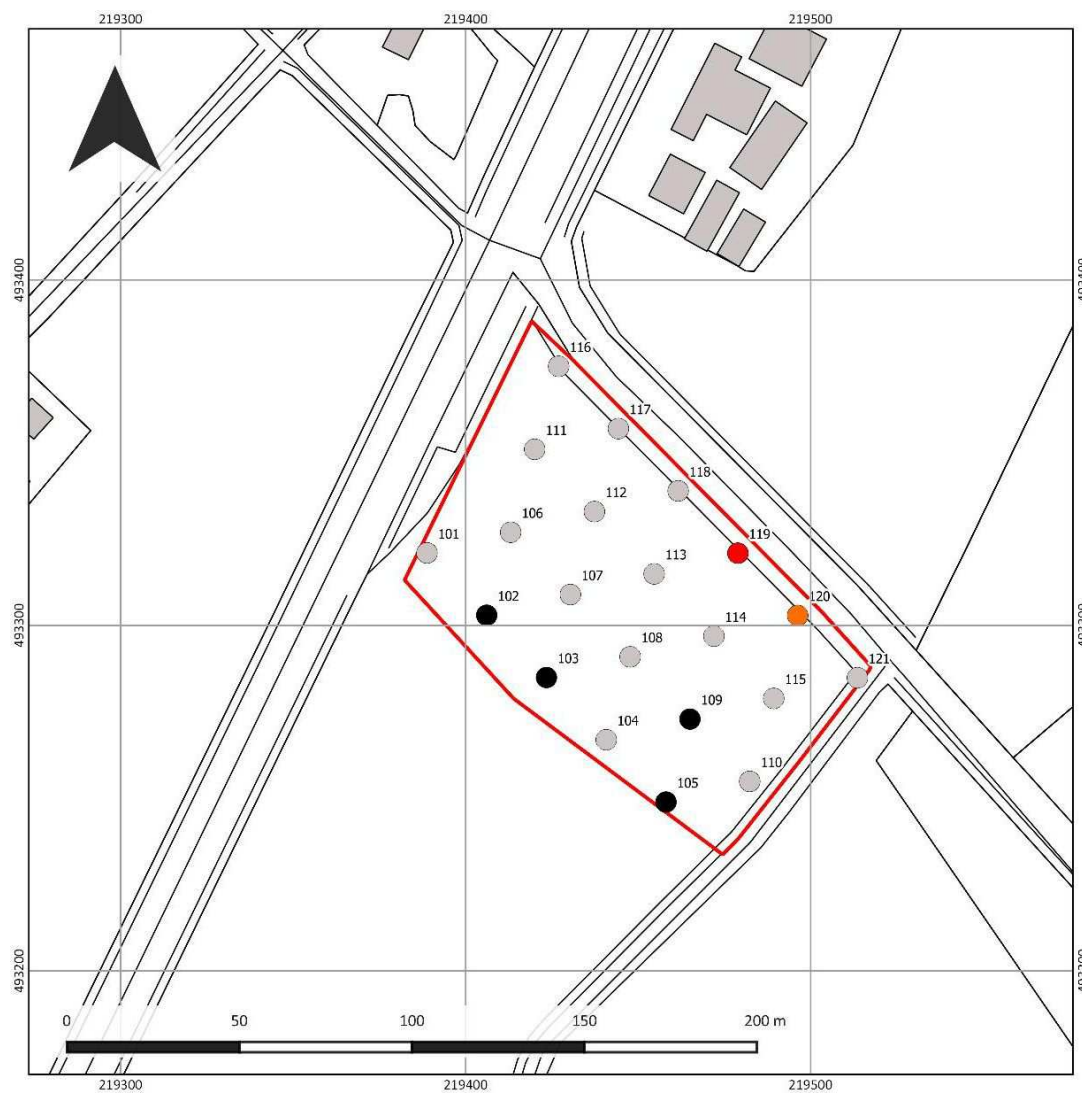
Projectnaam	N384 Bouwsteen 5
Projectcode	15010015
Beschrijver:	drs. A.J. Wullink

Boring	Monster (cm -Mv)	Indicatoren	Datering
101	40-90	1x fijn verdeeld houtskool	-
102	50-85	bamboe, 1x fijn verdeeld houtskool	Nieuwe Tijd
103	45-80	-	-
104	40-75	-	-
105	40-70	1x fijn verdeeld houtskool	-
107	45-75	-	-
108	30-60	-	-
109	30-70	1x fijn verdeeld houtskool	-
110	40-70	-	-
111	20-50	-	-
113	25-50	-	-
119	30-80	1x klein baksteenfragmentje	-
120	30-65	1 fragment steengoed	>17e eeuw

Projectnaam	N384 Bouwsteen 10
Projectcode	15010015
Beschrijver:	drs. A.J. Wullink

Boring	Monster (cm -Mv)	Indicatoren	Datering
201	40-80	-	-
202	25-80	-	-
209	30-100	-	-
210	15-80	-	-
216	30-70	-	-
217	30-70	-	-
222	20-60	-	-
223	30-70	1x fijn verdeeld houtskool	-

Bijlage 6: Vondst spreiding

Indicatoren

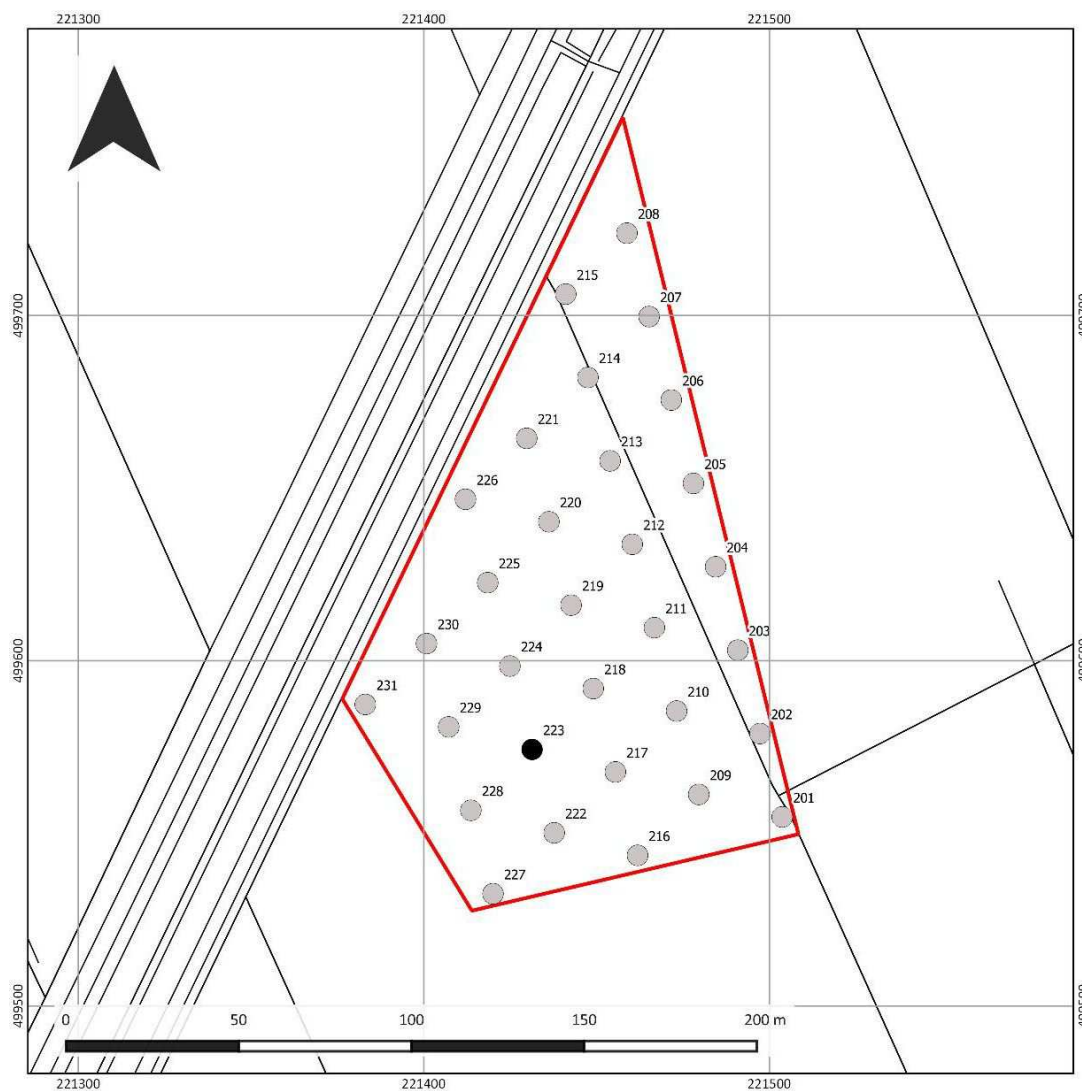
Project:
15010015

Toponiem:
N348 Bouwsteen 5

Plaats:
Lemelerveld

Legenda

- Onderzoeksgebied
- Archeologische indicatoren**
- Geen indicatoren
- Houtskool
- Baksteen
- Steengoed

Indicatoren

Project:
15010015

Toponiem:
N348 Bouwsteen 10

Plaats:
Damsholte

- #### Legenda
- Onderzoeksgebied
 - Archeologische indicatoren**
 - Geen indicatoren
 - Houtskool
 - Baksteen
 - Steengoed

